

ובחוקותיהם לא תלכו - שיעור 543

- I. כללי העניין** שאיסור זה נאמר בשני אופנים האחד הוא בדברים שאין טעמם נגלה כגון דברים תמוהים או דברי ניחוש שמנו חכמים בכלל דרכי האמורי וזה לשון חוקת העמים והשני הוא בדברים שיש בהם משום פריצות (תוספות ע"ז י"א. ד"ה "ואי") ויש מן הראשונים דסוברים שעיקר האיסור אינו אלא בדברים שהם לעבודה זרה שלא ידמה להם בדברים המיוחדים לכוזרים אלא שהדבר מתפשט מדברי סופרים להרכה דברים שאינם ממין זה (ר"ן סנהדרין ל"ג:) ויש שכתבו בדעת הראשונים שמן התורה אינו אסור אלא בעושה להתדמות וחכמים גזרו אף באינו עושה להתדמות ודברים שמנו חכמים בכלל חוקות הגוים אסורים מן התורה אף באינו עושה להתדמות (שו"ת דברי חיים גהוצא זחליקלופדיה תלמודית)
- II. מורה בבתי ספר של המדינה** אם מותר לספר בדתיים עיין באג"מ (י"ד ז - ג' נ"ג) שהביא הרמב"ם (ע"ז ז - ז) שאיסור הקריאה בספרים שחברו עובדי כוכבים בעבודתה הוא משום שדבר זה גורם להפנות אחריה ואף שנעשה זמן שליכא הטעם גרם להפנות אחריה לא נתבטל האיסור אבל ספרים שנתחברו רק להתלוצץ בהם ולכזותם לא נאסר ולכן צריך המורה שהוא ללמד דתיהם בדרך הכל ולצנות דכל ליצנותא אסרא בר מליצנותא דעכו"ם דשריא (מגילה כ"ה:) ומ"מ בפני אומת העולם כאן בארצות הברית אין לעשות דבר זה מצד שלום המדינה שהיא מדינה של חסד
- III. ליכנס לכנסית הנוצרים** - עיין באג"מ (י"ד ג - קכ"ט - ו) דמה שכתב התוספות (ע"ז י"ג.) שהיו הולכין כמה אמוראי לבית אבידן שלא היה בבית מינות ממש אלא מקום ויכוח וגם הוא כשהן נמצאים במקומות אחרים אמנם לראות הצורות אפילו אם נעשו לנוי העבודה זרה ובבית הע"ז אסור בהנאה כמו הע"ז עצמו וחס ושלום לילך שם
- IV. לבטל לימודים בישיבה ביום א'** - עיין באג"מ (י"ד ג - פ"ד) במי שיושב בטל עיניו רואות מעשים בכל יום איך שנתקלקלו הילדים והנערים בשביל הבטלה וגם מכוער הדבר להתדמות להנכרים שיום הראשון יתחשב יום מנוחה וגם להניח התלמידים חפשים מלימודים כימי אידיהם כגון מכ"ו דעצמיבער עד אחר ראש החדשה שלהם (אג"מ י"ד ג - פ"ה) מ"מ אין בו איסור ובחוקותיהם לא תלכו
- V. בדבר לעשות איזה שמחה בימי חג של נכרים** עיין באג"מ (א"ה ע"ז - י"ג ד"ה "וצדק") דאם הוא חג מצד אמונתם אם בכוונה מחמת שהוא יום איד אסור מדינא ואם בלא כוונה יש לאסור מצד מראית העין וסעודת מצוה כמילה ופדה"ב יש לעשות שהיא סעודה המחוייבות אבל סעודת בר מצוה ונישואין יש לקבוע לכתחלה על יום אחר (משמע אפילו הוא בו ביום)
- VI. אם יש איסור דובחוקותיהם לא תלכו בהליכה לטיאטרון ואצטדיון** שמשחקים בספארט עיין באג"מ (י"ד י"א - ה) דדוקא כשהוא חק להעכו"ם לעשות איזה דבר בעלמא אף דברים בעלמא שלא ידוע טעמם כדאיתא ברמ"א (י"ד קט"ס - ה) יש לאסור אבל רוב המדינות שבהן נמצאים טיאטריאות ואיצטדיאות לא שייך להלאו דובחוקותיהם לא תלכו אלא הם מאיסור ליצנות וביטול תורה גם עוד איסור גדול יש דמגרי יצה"ר של עריות בנפשיה דרובן בהן דברי ניבול פה והפתה לעריות
- VII. אם מותר לשלוח מתנות לעכו"ם ביום חגם**
- (א) עיין בתרומת הדשן** (סימן קל"ה) שכתב דביום שמיני לניתל כשמתחדשין להם השנה יש ליזהר שלא ישלחו ממש באותו יום אלא יום הקודם ואם אירע שחל בשבת שלא יוכל לשלוח בו נראה דא"צ ליזהר מלשלוח ביום עצמו דאי יאחר תהוי ליה איבה וכן פסק הרמ"א (קמ"ס - י"ז)
- (ב) עוד כתב הרמ"א** (ע"ס) דאם נכנס לעיר ומצאם שמחים ביום חגם ישמח עמהם משום איבה דהוי כמתניף להם ומ"מ בלא איבה ירחיק מלשמוח עמהם ושמעתי מרב דוד פיינשטיין בענין איסור שמחה שעושים לעוסקי משרדים שיכול להכנס לזמן קצר ולצאת
- VIII. המכנה עצמו בשם של גוים** יש מן האחרונים שכתב שיש בו איסור משום חוקות הגוים (שו"ת מהר"ם שיק י"ד קס"א) ויש שכתב שדוקא אם מכנה עצמו בשם של גוים אסור אבל אם מתרגם שמו העברי ללשון אחרת מותר (שו"ת צפנת פענח רע"ה)
- IX. בגדי פריצות לנשים** חוץ מאיסור של פריצות אפשר דיש עוד איסור של חוקות הגוים (אג"מ י"ד ה - פ"ה) אמנם מותר לאיש שנהג ללבוש בגדי ארוכים שהם יותר צנועים לשנות לבגדי קצרים שגם הם בגדי יהודים

X. השתמשות בכול דואר (postage stamps) שנכתב עליהם מעניני חקות הגוים עיין ברמ"א (קמ"א - ה) דצורה שמשתחיים לה דינה כדין צלם של ע"ז ואסורה בהנאה כלי ביטול אבל צורת שתי וערב שתולין בצואר לזכרון אינה נקראת צלם של ע"ז ומותרת בהנאה אמנם הש"ך (סק"י) הגיה עליו שזהו דוקא כשידוע בודאי שלא השתחוו לה וספק דאורייתא לחומרא וכ"כ הריטב"א (ע"ז מ"ג): דצורת שתי וערב שרגילים הגוים לצייר בכלי כסף מותרים אע"פ שצורת שתי וערב נעבדת להם דהם אין עובדים אלא לצורת שתי וערב שטימא הגלח וזהו טעם ההיתר שמשתמשים במטבעות שיש עליהם שתי וערב וזה רק לזכר בעלמא עושין אותן ועיין בשו"ת שואל ומשיב (ג - ה"ב) שנשאל אודות יהודי נכבד שקיבל מהמלך מדלייה בצורת שתי וערב וגם בשו"ת לב חיים (ג - ק) שכתב שאינו נכון לענוד המדלייה תמיד אלא בעת שנכנס לארמון המלך ובצאתו יסירנה מיד ולכן אין איסור הנאה בדבר וכ"ש השתמשות בכול דואר שנצייר עליו מעניני חקות הגוים שאין עליו שם ע"ז והמחמיר תע"ב

XI. לענין גילוח הזקן - עיין באג"מ (י"ד ז - ס"ה) ששמע שאין חוששין כלל לאיסור של חוקות הגוים וכתב דמשום לא ילבש גבר כלי אשה ג"כ אין לחוש דהאיסור הוא שלא יעשה כמעשה שעושות הנשים והן לא עושין גילוח הזקן ורק העברת שער בית השחי ובית הערוה יש איסור וע"ע בשו"ע (ע"מ - ה)

XII. לגדל שער כנגד פניו שנקרא שעופ הוא האיסור בלורית (י"ד קע"ח - ה) ועובר הלאו של ובחוקותיהם לא תלכו לדעת הרמב"ם (הב"ח והט"ז והפרישה ושו"ת קרן דוד סימן י) ועוד חוצץ בתפילין של ראש (מחצית השקל כ"ז - ז) וברכתו לבטלה מ"מ דעת רוב הפוסקים כדעת רש"י והב"י שאין איסור בלורית שייך כנגד פניו וכל שכן אם עושה כן רק לנוי וליופי (שו"ת יחזה דעת ז - ז)

XIII. אם יש איסור דובחוקותיהם בישיבה באפיס בגלוי הראש עיין בשיעור 489 (יד-II)

XIV. אם יש איסור למנות השנים כספירת הגוים

(א) ושם אלהים אחרים לא תזכירו - עיין בשו"ת מהר"ם שיק (י"ד קע"ח) תלמיד דחת"ס בענין מצבה אחת בבית הקברות שנכתבה עליו בלשון עכו"ם וגם פרט השנה באופן כמו שהאזה"ע מונים להנוצרי כתב המהר"ם שיק שזה איסור דאורייתא משום ושם אלהים אחרים לא תזכירו וכתובה כדיבור דמי ואולי הרהור ג"כ אסור (מנחת חינוך פ"ז - פ"ח) (ב) יש לאסור משום ובחוקותיהם לא תלכו (ספר יפה ללב ה - י"ד קס"ה - ג)

(ג) החתם סופר (צדקנות ז לז' ח' דף שט"ו) כתב דמי שמונה למנין לידת משיח הנוצרים כותב וחותם על עצמו שאין לו חלק באלקי ישראל ובתורת ה' מאסו

(ד) אין איסור משום לא תזכירו - עיין בשו"ת ציץ אליעזר (ח - ח) דעד קודם שלש מאות שנה לא מצינו שדברו שיש איסור בזה ועיין בשו"ת הרמ"א (נ"ה) ושו"ת מהר"ם מפדוואה (ל"ח - יע"ו) שכתבו תאריך הלועזי ולא היהודי אמנם שנתחדשה איסור זה מגדולי הונגריה במאות השנים האחרונות ואינו משום לא תזכירו רק משום גנאי ורק אם מסיים שזה למספר הנוצרי יש איסור דאורייתא וזה לדעתו שזה דעת המהר"ם שיק וכן יש לפרש שיטת הגט פשוט שחשש לפסול גט בתאריך לועזי דדוקא אם מחתם למספר הנוצרים אחר התאריך ואם לאו הגט כשר ובאופן האיסור אסור אף אגרת סתם וכ"כ בספר גט מקושר שאם אינו אלא חשבון הגוים אין לפוסלו בכך וכ"כ הערוך השלחן (קכ"ז - מ"ד) דהגט כשר ולא עולה על דעתו כלל שיש בזה איזה חשש של הזכרת שם עכו"ם בזה ועצה טובה לכתוב אחר התאריך למספרם או למנהג הנכרים והאיסור רק לכתוב כמספר הנוצרים ועוד דבהכרח היא שמשתמש במנין זה במסחר או בדברים אחרים דחשיב רק ספירת האזרחית וכאילו כותב למספרם ועוד כתב שהמספר הנהוג אינו למספר הנוצרים שהוא רק מספר הרומי ולאחר כמה מאות שנים תלוי וקבלו הנוצרים את המנין הזה לתולדות אותו האיש ואם יש ג"כ תאריך העברי עם הלועזי לא יהיה לגנאי עיין בשו"ת ציץ אליעזר (ט - י"ד - י - ל"ז)

(ו) עיין בתשובות והנהגות (ה - תת"ל) וז"ל וכן סיפר לי מרן הגרי"ס שאביו הגאון ר' חיים שילם ליהודי שכירות כפי חודשיהם כמו שנצטוה ולא חשש כלל לזה מ"מ טוב להחמיר וע"ע בקובץ בית אהרן וישראל

(ז) למעשה כל שאין צורך גדול יש לכתוב החדשים והשנים למספר בני ישראל ולכל הפחות יכתוב שניהם ובפרט בארצות הברית יש להקל

נפסם לעלוני נשמות אבי אורי ל' אלול צדק לילא ב"ר יעקב ארזב"ט ע"ה אדמי אורתי באשר רחל ב"ר גרשון חנוך פסניק הכפן ע"ה